

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 12609/2025
13.03.2026. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Радославе Мађаров, Ирене Вуковић, Драгане Маринковић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Жељко Пецињачки, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Привредни суд у Београду, кога заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде материјалне штете због утврђене повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 173/24 од 28.02.2025. године, у седници одржаној 13.03.2026. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 173/24 од 28.02.2025. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 173/24 од 28.02.2025. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 бр. 2/21 од 23.03.2022. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду, на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 2/21 од 23.03.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена Република Србија – Привредни суд у Београду, да тужиоцу АА из ..., на име накнаде материјалне штете изазване повредом права на суђење у разумном року, исплати износ признатог, а ненаплаћеног потраживања у поступку стечаја Ст. бр. 268/12 пред Привредним судом у Београду, у износу од 294.975,59 динара, са законском затезном каматом почев од 18.12.2013. године до исплате и обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 49.500,00 динара, са законском затезном каматом почев од испуњености услова за извршење до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 173/24 од 28.02.2025. године, одбијена је жалба тужене Републике Србије – Привредног суда у Београду, као неоснована и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 2/21 од 23.03.2022. године и одбијен захтев парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснован.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одреда парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Врховни суд сматра да је у конкретном случају потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођених над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, па је, применом одредби члана 404. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23) одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а нема ни других битних повреда одредаба парничног поступка због којих се ревизија може изјавити, на шта се у ревизији паушално указује.

Према утврђеном чињеничном стању, Привредни суд у Београду је решењем Р4 Ст. 244/19 од 04.03.2019. године утврдио да је тужиоцу повређено право на суђење у разумном року у поступку пред Привредним судом у Београду у предмету Ст. 268/12, а у коме се води стечајни поступак над стечајним дужником „Навип“ ад Београд – Земун. Овај стечајни поступак отворен је решењем Привредног суда у Београду Ст. 268/12 од 15.05.2012. године и још увек траје. Тужиоцу је признато потраживање ради наплате неисплаћених зарада на основу закључка о листи утврђених потраживања од 17.12.2013. године. Такође, у поступку је утврђено да је на основу решења Комисије за вођење поступка и доношење решења по захтевима за враћање земљишта од 22.04.1994. године, решењем Општинског суда у Новом Саду Р 225/96 од 14.11.1996. године утврђена накнада предлагачима за земљиште које је прешло у друштвену својину на основу пољопривредног земљишног фонда и конфискације због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа, па су противници предлагача ДП „Навип“ из Петроварадина и ДП „Задруга“ из Петроварадина обавезани да солидарно исплате новчану накнаду за земљиште површине 9 ха 4 ара 31м² у укупном износу од 1.179.188,60 динара, и то АА са 2/18 идеалног дела. Судским поравнањем закљученим пред Општинским судом у Новом Саду Р 1407/00 од 13.06.2002. године утврђена је накнада предлагачима међу којима и тужиоцу АА, те је потребно уплатити му износ од 582.331,00 динара у једнаким тромесечним ратама у року од 10 година почев од 01.07.2003. године са каматом на доспеле обавезе у висини раста цена на мало, према објављеним подацима Републичког органа надлежног за послове статистике.

Из структуре власничког капитала тужиочевог послодавца, на основу акта о оснивању број 319 од 21.06.1996. године утврђена је висина друштвеног капитала и деоничког капитала, а висина друштвеног капитала и обрачунатих акција је утврђивана на дан 31.12.1997. године, као и на дан 26.12.2000. године, на дан отварања стечајног поступка 15.05.2012. године структура „Навип“ ад Београд је даље већински приватна

својина. Стечајни дужник је 09.06.2005. године, када је окончан поступак приватизације – трансформације капитала, био друштвено предузеће са већинским уделом друштвеног капитала, а предметно потраживање тужиоца, које му је као стечајном повериоцу признато у стечајном поступку, настало је за време док је стечајни дужник био већински у друштвеној својини.

Имајући овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су о праву тужиоца на накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року и одговорности тужене Републике Србије одлучили применом чланова 4, 10, 11,22, 31. и 32 Закона о заштити права на суђење у разумном року у вези члана 172. Закона о облигационим односима, налазећи да постоји узрочно последична веза између рада органа тужене и проузроковане штете, јер је потраживање настало у време док је стечајни дужник био већински власник сада стечајног дужника „Навип“ ад Београд – Земун.

Врховни суд сматра да је у конкретном случају, због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, нашта се и ревизијом основано указује.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од кад је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3). Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа који су без њихове кривице остале неизвршене и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда до 02.11.2018. године). Наведени правни закључак допуњен је на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године, тако да у погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочно последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим законом о извршењу.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да је тужилац у тужби тражио накнаду материјалне штете из радног односа, а након тога је тужбени захтев уредио тако што је тражио дуг из решења Комисије за вођење поступка и доношење решења по захтевима за враћање земишта. Судови су потраживање досудили као да се ради о потраживању из радног односа, што произлази из образложења нижестепених пресуда.

Међутим, из утврђеног чињеничног стања произлази да потраживање тужиоца није делом из радног односа, нејасно је која је природа односно основ потраживања тужиоца, а чињеница да је стечајни дужник „Навип“ ад у време настанка потраживања био у већинском државном односно друштвеном капиталу нижестепени судови нису разјаснили на поуздан начин, јер у списима не постоји ниједан доказ на основу кога су судови закључили каква је била структура капитала „Навип“ ад, нити постоји закључак стечајног управника о признатом потраживању тужиоца. Наведено предузеће је приватизовано по Закону о својинској трансформацији решењем Министарства за привреду и приватизацију од 02.01.2001. године, па је у том смислу требало оценити у целини промене извршене у периоду настанка предметне обавезе.

У поновном поступку првостепени суд ће поступити по примедбама из овог решења и потпуно и правилно утврдити чињенично стање од значаја за правилну примену материјалног права и на несумњив начин утврдити структуру капитала стечајног дужника, односно када је настало спорно потраживање да ли се ради о потраживању из радног односа или комерцијалном потраживању и када је дужник имао већински друштвени или државни капитал. Пошто утврди правну природу потраживања тужиоца, узимајући у обзир да ако је реч о „комерцијалном потраживању“ нужно је доказати узрочно последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивање да је управо искључиви разлог немогућности накнаде тих потраживања неадекватно поступање суда и да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини те да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате потписане одговарајућим законом о извршењу и обезбеђењу, првостепени суд ће поново одлучити о тужбеном захтеву.

Одлука о трошковима поступка је укинута јер зависи од коначног исхода спора.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци решења, применом одредбе члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа-судија
Весна Субић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић